

Titel: BREV TIL: Paul Diderichsen FRA: Louis Leonor Hammerich (1951-02-17)

Citation: "BREV TIL: Paul Diderichsen FRA: Louis Leonor Hammerich (1951-02-17)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 4. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_002-shoot-wUtil636_0000_002_Diderichsen-Hammerich_0120_p4_bP3_TB00018/facsimile.pdf (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

I Nederlansk har zin navnlig i ældre tid samme rige udfoldelse som i Tysk; i nyere tid kan man måske samle det under fire grupper 1) sans, 2) forstand, 3) betydning (den os her vedkommende: in den letterlijken zin van het woord) 4) sætning (denne sidste altså ud over Tysk!

(tilsv. af mening)
meenen bruges nu kun med personligt subjekt og væsentligt som da. meene, men i ældre tid også m. upers. subj. 'betyder'.

teeken, subst. er væsentlig som da. tegn, ty. zeichen (teekenen betyder nu specielt 'underskrive', fra fransk signer); beteekenen har i middelalderen væsentlig personligt subjekt, betyder altså 'sætte tegn eller mærke ved', 'anvende et tegn om', etc, men dog også med upers. subj. 'betyde'.

Leksikografen Kiliaen (slutn. 16. årh.) sætter sidstnævnte betydning først, og den er fremherskende nu. Værd at lægge mærke til, er at Nl. beteekenen ikke betyder 'betegne' (det hedder kenmerken el. lgn.), og at ældre brug kan skimte igennem, fx. moet ik dat beteekenen?, hvor vi vender subj.-obj. om: 'skal det forestille mig?' (om et maleri, etc.)

duiden er 1) 'pege', 2) 'udlægge', duidelijk 'tydelig' (altså lig Tysk).

beduiden (i Middelalderen bedieden) er dels 'gøre tydelig, forklare, give anvisning på', i ældre tid også 'oversætte' (mnl. bedieder 'tolk'), endnu også 'betyder' ly varslor om, tyder på'; i ældre tid også 'betyder' ly har den og den mening', men nu herunder kun 'er af betydning, er af vigtighed'.

merken og bemerken m. afledninger viser ingen særligt vigtige afvigelser fra Tysk; de har aldrig betydningen 'betyde'.

De vedk. oldnordiske ord overlader jeg naturligvis til Deres egen betragtning; kun beder jeg om ikke at glemme benda. Og fortæl mig lejlighedsvis, hvad de nordiske sprog i gl. tid oversætter lat. sensus ved!

Resultatet er for mig foreløbig ganske kort: der er nordisk tradition for at bruge mærke for 'betyde', især tysk påvirkning med be-former kan virke fra Nedertysk og Højtyk. Hollandsk spiller ingen rolle. lyde (i rent hjemlige og udenlandsk påvirkede former) ligger oprindeligt skævt i forhold til significare.

Verhåbentlig kan dette hjælpe Dem lidt. Sikkert er noget fremstillet bedre i tidligere fremstillinger, men dem kan De lige så godt eller bedre selv finde frem til.

Med venlige hilsener

Deres hengivne

L. Hjelmslev